

"באר המטמונים"

מאת צפריה גר

באר המטמונים של אלישע פורת, היא באר מטמונים שהוחמצה. יש בספר הרבה מאוד; קיבוץ וילדי קיבוץ עין-החורש שבעמק חפר. ארבעת גיבורי הסיפור הם ילדים הפועלים בצורה עצמאית. הם תרים ומוצאים באר מטמונים עתיקה. יגאל שהוא המנהיג מדרבן את החבורה ומשכנע את כולם שהם בעצמם ירדו אל הבאר ויגלו את צפונותיה. למסע החקירות מתלווה האתון "החמורה" וזה מספק גם נימה של הומור למעשה. הם מוצאים מטמון מטבעות ובדרך לקיבוץ נתקפים התקפה אלימה. שומר מקשת האבטיחים הערבי מתנפל עליהם בטענה שהם שודדי אבטיחים. יחד עם נער העוזר על ידו הוא מצליח לגזול את האוצר של החבורה.

רק בשלב זה של החקירות הארכיאולוגיות מכניסים הילדים את המבוגרים. אביו של יגאל עורך עם הילדים מרדף אחרי שומר המיקשה ובסופו של דבר הערבי נתפס והאוצר מושב לקיבוץ.

אז אם יש כאן כל כך הרבה מה חסר כאן?

הטיפוסים — עוד בפתיחה אנחנו עושים הכרה עם יגאל המנהיג — עמוס החזק — גדי הסקרן — אלישע החולמן. אביו של יגאל המתעניין בארכיאולוגיה וסקרן גדול המתאמץ לחשוף את עיסוקי החבורה. עד סוף הסיפור מעדיף הסופר להשאיר את המבוגרים בחוץ, כדי שזה יהיה סיפור הרפתקאות עצמאי. הערבי שמופיע כאן הוא האיש הרע וכך כשהטיפוסים הם שבלוניים ובנויים לפי מתכונת קבועה מראש, אין התפתחויות מפתיעות, אפילו בקטעים המותחים ביותר. אינני אומרת ש"באר המטמונים" לא תמשוך אליה את הקוראים הצעירים, אבל נשאלת השאלה מה המשקע שישאר בלב הקורא?

חינוך לעצמאות מופרזת איננו תמיד החינוך שאליו אנחנו חותרים. טיולים ארוכים ללא ליווי מבוגרים וירידה לבאר עמוקה, ללא השגחה, יכולים להיות הפועל היוצא מקריאה בספר. הספר גם מצטרף לספרים אחרים בתאור הערבי הרע והלא יש בקיבוצים רבים יחסי שכנות טובים עם השכנים הערבים, דבר שאיננו משתקף עדיין כראוי בספרות שלנו.

• פורת אלישע, באר המטמונים, הוצאת זמורה ביתן מודן, 1978.